

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Освітня програма	46372 Логопедія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	016 Спеціальна освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	46372
Назва ОП	Логопедія
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	016.01 Логопедія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Дмитрієва Ірина Володимирівна, Бондаренко Юлія Анатоліївна, Околович Олена Сергіївна, Федоренко Світлана Володимирівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	01.02.2024 р. – 03.02.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://smc.hnpu.edu.ua/files/Akredytatsiya/Lohopediia_2023/Zvit.pdf
Програма візиту експертної групи	http://smc.hnpu.edu.ua/files/Akredytatsiya/Lohopediia_2023/Programa_vizitu.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Ця ОП взаємопов'язана із місією та стратегією розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. Вона в цілому відповідає Критеріям акредитації та є актуальною, враховуючи сучасні тенденції, вимоги сучасного ринку праці, інтереси стейкхолдерів, вимоги роботодавців, напрями розвитку спеціальності та ЗВО. Підготовка фахівців за ОП враховує тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Вона сприяє досягненню всіх програмних результатів навчання. Форми навчання за даною ОП відповідають сучасним вимогам вищої освіти. Кадрове забезпечення відповідає вимогам реалізації ОП. До освітнього процесу долучаються практики. Значна увага ЗВО та всіх учасників освітнього процесу приділяється відкритості та прозорості, дотриманню академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу. Наявність Сковорода Хабу, відповідної інфраструктури, обладнання, навчально-методичного забезпечення за кількістю та якістю є достатнім для забезпечення професійної підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються на даній ОП. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури щодо регулювання прав та обов'язків усіх сторін освітнього процесу. Важливим аспектом є достатній рівень задоволеності здобувачів вищої освіти, що було виявлено у процесі реалізації програми акредитації. Внутрішня система забезпечення якості освіти розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та освітній діяльності з реалізації ОП. В той же ж час ЗВО потрібно реалізувати ряд заходів для усунення існуючих недоліків та зауважень. Зокрема, це стосується перегляду ОК, уточнення придатності до працевлаштування, доопрацювання структури ОП в напрямку формування логічної системи взаємозв'язку ОК, відповідності стажувань НПП спеціалізації ОП. Освітня діяльність за цією програмою загалом відповідає рівню В з недоліками, що є несуттєвими і можуть бути найближчим часом виправленими.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Освітня програма має надзвичайний попит на всеукраїнському та регіональному ринку праці, оскільки орієнтується на потреби стейкхолдерів. Діяльність Освітнього хабу, який не лише сприяє якісній реалізації освітнього процесу, а й надає вступникам серію безоплатних консультацій з підготовки до НМТ. Використання низки інтерактивних методів навчання і викладання (онлайн-дошки Jambord, методу «Бортові журнали», кейс методу, методу інтерактивних карток, методу «мозкового штурму», проблемно-пошукових методів навчання). Проведення регулярних заходів щодо популяризації питань етики та академічної доброчесності: організація просвітницьких заходів від Ради молодих учених ХНПУ, зустрічей здобувачів зі співробітниками Наукової бібліотеки; анкетування здобувачів «Дотримання принципів академічної доброчесності в університеті здобувачами вищої освіти»; щорічне проведення конкурсу есе «Моя академічна доброчесність». Залучення професіоналів-практиків до освітнього процесу (А. Орлов, І.Глушченко, В.Лященко, І.Коваль, Л.Бреславець, А.Зуб). Активне залучення здобувачів вищої освіти до наукової діяльності, зокрема з участю і здобуттям призових місць у I турі конкурсу студентських наукових робіт (Р. Скидан, I місце, 2023) та I турі Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (А.Наумчук, В.Зосімова (I місце); В.Зубко (II місце); А.Бочарнікова (III місце). Функціонування кабінету психологічної допомоги, що забезпечує кваліфіковану психологічну допомогу учасникам освітнього процесу з урахуванням їх гендерних та психологічних особливостей, Центру інклюзивної освіти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Порушено логічну послідовність вивчення ОК в цій ОП, а також окремих тем в деяких обов'язкових ОК. Зміст виробничої практики не відповідає заявленій в ОП придатності до працевлаштування випускників. Неодцільність обов'язкової присутності на семестровій атестації представників від студентської молоді, що передбачено і регламентується внутрішньою нормативною базою ХНПУ (п.8.2.8 Положення про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С.Сковороди), у зв'язку з невизначеними критеріями вибору присутніх студентів на семестровій атестації. Недотримання термінів ознайомлення здобувачів ВО з програмами кваліфікаційних іспитів. Незбіжність розподілу рейтингових балів за видами контролю між силабусами та РП за одним ОК. Неузгодженість розподілу максимальної кількості балів у РП курсових робіт і виробничих практик за визначеними видами діяльності. Лише поодинокі випадки проходження стажування НПП за спеціалізацією 016.01 Логопедія. Недостатні умови щодо реалізації права на освіту всіх категорій осіб із ООП. Недостатнє поповнення фондів бібліотеки літературою за ОП, відсутність передплати на періодичні видання зі спеціальної освіти. Відсутнє анкетування для стейкхолдерів щодо питань удосконалення ОП. Відсутня практика планування роботи зі стейкхолдерами з подальшим оприлюдненням її на сайті кафедри. Рекомендовано Проектній групі до початку нового навчального року доопрацювати логічну систему взаємозв'язку ОК та окремих тем. Проектній групі протягом місяця здійснити корекцію ОП в пункті «Придатність до працевлаштування». Вченій раді Університету впродовж 2024 р. узгодити процедуру організації семестрової атестації: не вимагати обов'язкової присутності представників від студентської молоді, замість того залучати їх до роботи апеляційної комісії. Випусковій кафедрі вчасно, за півроку до проведення атестації, ознайомлювати здобувачів вищої освіти з програмами кваліфікаційних іспитів. НПП до початку нового навчального року узгодити розподіл рейтингових балів за видами контролю у силабусах та РП за одним ОК і розподіл максимальної кількості балів за визначеними видами діяльності виробничих практик та курсових робіт з логопедії та спеціальної методик. НПП з початком навчального року активізувати процес стажування за спеціалізацією 016.01 Логопедія. Адміністрації ЗВО забезпечити протягом 2024-2025 рр. доступність до освітнього процесу всіх

категорій осіб з ООП. Директору наукової бібліотеки у першому півріччі 2024 р. здійснити передплату на періодичні видання, поповнити протягом 2023-2024 навчального року бібліотечний фонд сучасною українською та зарубіжною літературою за ОП «Логопедія». ЦЗЯО, відділу моніторингу розробити протягом місяця анкетування для роботодавців щодо вдосконалення ОП з метою швидкого отримання пропозицій та рекомендацій. Гаранту ОП протягом місяця забезпечити складання плану роботи зі стейкхолдерами на 2024 р. та розмістити його у вільному доступі на сайті кафедри з метою узгодженості взаємодії зі стейкхолдерами.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Метою ОП 2020 р. є підготовка компетентних конкурентоспроможних фахівців у галузі спеціальної освіти, здатних вирішувати спеціальні завдання навчання, виховання і розвитку дітей та підлітків з порушеннями мовлення різних вікових груп, здійснювати корекцію й компенсацію їх психофізичних порушень; метою ОП 2023 р. є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, достатніх для розв'язання складних спеціалізованих задач і комплексних діагностичних, корекційно-розвивальних, реабілітаційних, консультативно-просвітницьких проблем у галузі освіти дітей з порушеннями мовлення різних вікових груп, оволодіння сучасними методами наукової та корекційно-педагогічної діяльності, що відповідає меті Стратегії розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди на 2021-2025 рр., яка полягає у якісній фундаментальній та професійній підготовці здобувачів бакалаврського, магістерського, освітньо-наукового й наукового рівнів вищої освіти; збереження усталених традицій педагогічної освіти й педагогічної майстерності, які в поєднанні з інноваціями сприятимуть формуванню особистості, здатної до компетентної та відповідальної професійної діяльності у сфері освіти та науки як в Україні, так і поза її межами... (http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Strategiya.pdf) та місії, передбаченою політикою у сфері якості освіти: формування педагога, освіченого, компетентного, висококваліфікованого фахівця, громадянина, патріота, інноватора, носія духовності і культури завдяки постійному вдосконаленню змісту освіти та сучасних технологій навчання і виховання (<http://hnpu.edu.ua/uk/polityka-u-sferi-yakosti>).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Роботодавці залучалися до рецензування ОП на етапі її створення, про що свідчать рецензії Ю. Масловської, директора Комунального закладу «Харківська спеціальна школа № 7 Харківської обласної ради (blob:<https://office.naq.gov.ua/92154e95-b246-4254-8d71-eb7db33c23ec>) та Т. Данильченко, в.о. директора Комунального закладу «Харківська спеціальна школа № 2» Харківської обласної ради (blob:<https://office.naq.gov.ua/2d11bde7-a07b-41df-b899-e73e9f2b4a77>). Роботодавці залучалися до розробки цілей ОП та ПРН. Зокрема, були враховані пропозиції заступника директора КЗ «ХСШ імені В.Г. Короленка» ХОР А.Орлова, що стосувались конкретизації СК-6, а саме, здатності працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей і підлітків із порушеннями мовлення, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів. Окрім того він запропонував для формування цієї компетентності включити ОК «Організаційно-виховна педагогічна практика в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» (протокол проектної групи 1). І. Вишнева, директор КЗ «Харківський ІРЦ» ХМР внесла пропозицію конкретизувати ПРН 10, зазначивши, що за результатами опанування ОП випускник має «реалізовувати логопедичну роботу з урахуванням психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей з порушеннями інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо). Запропонувала включити в ОП ОК «Вербальні та невербальні спеціальні засоби навчання», що дозволить майбутнім фахівцям у сфері логопедії надавати освітні й корекційні послуги дітям з ООП (blob:<https://office.naq.gov.ua/e6bbb38d-4af9-40c7-91a6-b92e5c59f35f>). На етапі розроблення ОП ще не було випускників цієї ОП, які могли б долучитися до формування цілей та ПРН, але були здобувачі вищої освіти ОП спеціальності 016. Спеціальна освіта «Корекційна та інклюзивна освіта», яких можна було б долучити до цього процесу.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

ЗВО враховує тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Цілі ОП орієнтовані на виконання завдань спеціальної освіти. А оскільки одним із пріоритетних напрямків держави в галузі освіти є надання якісних послуг дітям з ООП, то можна стверджувати, що ОП відповідає контексту розвитку спеціальності. Гарант декларує, що за даними статистичного звіту ІРЦ Харківської області на 01.01.2021 р. комплексну оцінку пройшли 3434 дитини, з яких 1631 дитина має тяжкі порушеннями мовлення. У першому півріччі 2022 р. ХІРЦ виявлено 283 дитини з мовленнєвими порушеннями (265 дошкільників та 18 школярів). Це підтверджує потребу Харківського регіону у підготовці фахівців у сфері логопедії. На ринку праці Харківської області дійсно широка сфера працевлаштування для випускників даної ОП: заклади дошкільної, загальної середньої освіти загального та спеціального призначення, заклади дошкільної, загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, інклюзивно-ресурсні центри тощо. Гарант зазначила, що при розробленні та удосконаленні ОП було враховано досвід ОП Логопедія Київського університету імені Бориса Грінченка, а саме: наскрізна спрямованість ОК ОП на формування у здобувачів здатності працювати в умовах інклюзивного навчання; послідовність структурно-логічної схеми вивчення педагогіки (загальні питання) й психології; наступність у вивченні розділів логопедії; проведення підсумкової атестації у вигляді кваліфікаційного іспиту зі спеціальної педагогіки і спеціальної психології; кваліфікаційного іспиту з логопедії. Втілено досвід ОП Спеціальна освіта (Логопедія. Спеціальна психологія) Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, що відображається у поглибленому вивченні дисциплін медико-біологічного профілю. Враховано досвід ОП Логопедія (The logopedics study programme) ун-ту Мостара (ОК «Вербальні та невербальні спеціальні засоби навчання»). Втілено досвід ОП Логопедія Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської (робота логопеда в міждисциплінарній команді супроводу дітей раннього віку, включено ОК «Раннє втручання» та ОК «Комплексний супровід дітей з ООП та їхніх сімей») (blob:https://office.naqa.gov.ua/e6bbb38d-4af9-40c7-91a6-b92e5c59f35f).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП створювалася до затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта та спиралася на проєкт стандарту, але наприкінці цього етапу СВО був затверджений і ОП Логопедія була оновлена та введена в дію з 01.09.2020 року. У 2023 році ОП було удосконалено та затверджено Вченою радою університету (протокол №4 від 18.04.2023 року). Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Освітня програма має надзвичайний попит на всеукраїнському та регіональному ринку праці, оскільки орієнтується на потреби стейкхолдерів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

На етапі розроблення ОП ще не було випускників цієї ОП, які могли б долучитися до формулювання цілей та ПРН, але були здобувачі вищої освіти ОП спеціальності 016. Спеціальна освіта «Корекційна та інклюзивна освіта», яких можна було б долучити до цього процесу. Гаранту постійно долучати до розробки та удосконалення ОП здобувачі вищої освіти та випускників спеціальності 016. Спеціальна освіта, які навчаються за іншими спеціалізаціями цієї спеціальності.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

За Критерієм 1 ОП заслуговує рівень відповідності В. Вирішальним при оцінюванні даного критерію стало те, що освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії закладу вищої освіти, дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, вона має попит і забезпечує потреби у відповідних фахівцях на регіональному ринку праці, при її розробці та удосконаленні враховується думка стейкхолдерів, проте ОП (у зв'язку з відсутністю випускників) потребує участі в її розробці та удосконаленні здобувачі вищої освіти та випускників спеціальності 016. Спеціальна освіта, які навчаються за іншими спеціалізаціями цієї спеціальності. Отже, освітня діяльність за цією програмою загалом відповідає Критерію 1 з недоліками, що є несуттєвими і можуть бути виправленими протягом місяця.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП 2020 та 2023 років та обсяг окремих освітніх компонентів відповідають вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту» та відповідному стандарту, де зазначено обсяг підготовки бакалавра 240 кредитів ЄКТС на базі повної загальної середньої освіти. Обов'язкова частина складає 180 кредитів ЄКТС (75%). Цикл загальної підготовки (ОП 2023 р.), спрямований на формування загальних компетентностей – 24 кредити ЄКТС, професійний цикл, спрямований на формування спеціальних компетентностей – 126 кредитів ЄКТС, курсові роботи – 6 кредитів ЄКТС. З них на аудиторну роботу відводиться (без урахування навчальних та виробничих практик) близько 38 % навчального часу. Вибіркова частина освітньої програми охоплює різноманітні освітні компоненти, що розподілені за 2-4 курсами навчання, загальним обсягом 60 кредитів ЄКТС (25%). Суттєвим блоком ОП є практики загальним обсягом 24 кредити ЄКТС, що становить 10% ОП. Підсумкова атестація здійснюється шляхом складання двох кваліфікаційних іспитів, відповідно до стандарту Вищої освіти за спеціальністю 016. Спеціальна освіта.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз структури ОП дозволив дійти висновку, що ОК відповідають програмним результатам навчання, що відображено в матриці відповідності (таблиця 3), та дозволяють сформувати компетентності, визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. Обов'язкові освітні компоненти спрямовані на формування ЗК та СК, визначених ОП. Аналіз змісту ОП дозволяє стверджувати, що представлені ОК спрямовані на досягнення заявлених цілей і ПРН. Водночас в ОП порушена логічна система взаємозв'язку деяких ОК. Так, вивчення ОК «Психологія» та «Спеціальна психологія» має передувати вивченню ОК «Загальна педагогіка» та «Спеціальна педагогіка». Написання курсової роботи з логопедії передбачено в 6 семестрі, коли ще не закінчено опанування всіма темами з цього курсу. Вивчення основ наукових досліджень в спеціальній освіті не може відбуватися в 1 семестрі, коли ще не сформовані необхідні знання про спеціальну освіту, до того ж поєднання вступу до спеціальності з основами наукових досліджень не є грамотним, оскільки ці дві складові одного ОК спрямовані на формування різних фахових компетентностей. Назви ОК22, ОК24, ОК30 не відповідають сучасним освітнім галузям відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст освітньої програми відповідає предметній області (об'єкту вивчення та цілям навчання) заявленої спеціальності, визначеної стандартом вищої освіти для бакалаврського рівня спеціальності 016 Спеціальна освіта. Об'єкт вивчення: корекційно-розвивальний та реабілітаційний процеси; теоретико-методичні диференційовані системи попередження і подолання порушень психічного та фізичного розвитку та корекційного навчання і виховання осіб з ООП (порушеннями мовлення) різних вікових груп, способи організації ефективної взаємодії учасників освітнього процесу, зумовлені закономірностями та особливостями змісту корекційно-педагогічної діяльності. Цілі навчання: підготовка фахівців, які здатні розв'язувати складні задачі і практичні проблеми спеціальної освіти з метою корекції і компенсації порушень психофізичного розвитку осіб з мовленнєвими порушеннями різних вікових груп. ОК професійної підготовки відбивають поняття, концепції, теорії спеціальності 016 Спеціальна освіта.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Індивідуальна освітня траєкторія забезпечується вибіркоким блоком дисциплін, який становить 25% та регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С. Сковороди (<https://qrcd.org/4CZp>); Положенням про порядок та умови обрання навчальних дисциплін з циклу вільного вибору здобувачами ХНПУ імені Г.С.Сковороди (<http://tinyurl.com/2cddmenx>). Вивчення вибіркоких компонентів ОП передбачено з 2 курсу. На початку навчання здобувачі вищої освіти ознайомлюються з можливістю формування індивідуальної освітньої траєкторії. Здобувачам пропонується: 1) вибір окремих дисциплін з переліку циклу загальної підготовки (9 кредитів). Здобувач обирає з переліку дисциплін по одній дисципліні для вивчення у 3, 5 та 7 семестрах; 2) вибір окремих блоків дисциплін з переліку циклу професійної підготовки (51 кредит). Здобувач обирає блок дисциплін для вивчення у 3-8 семестрах. Загальними кроками реалізації можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії є наступне: 1) заповнення Google-форм на веб-сайті <http://smc.hnpu.edu.ua/studentu/dytsypliny-za-vyborom/8-smc/39-onlain-anketuvannia-dytsyplin-vilnoho-vyboru-zdobuvachiv-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-osvity>, здобувач робить основний і альтернативний вибір (на випадок, якщо академічна група за обраною ОК не сформується); 2) обрані дисципліни вносяться до Додатків навчальних планів; 3) після остаточного формування і погодження академічних груп з вивчення вибіркоких дисциплін, інформація про вибіркокі дисципліни вноситься до індивідуального навчального плану здобувача. З даного моменту вибіркокий ОК стає для нього обов'язковим; 4) якщо здобувач з поважної причини хоче змінити свій вибір, він може написати заяву на ім'я проректора з навчально-наукової роботи до початку нового навчального року, в якому має викладатись обрана дисципліна. Здобувачам, які обрали навчальні дисципліни, з яких не сформовані навчальні групи, надають можливість здійснити повторний вибір серед вибіркоких ОК, для вивчення яких сформувалися групи. Гарант надав ІНП здобувачів, які підтверджують формування індивідуальної освітньої траєкторії на даній ОП (<https://office.naqa.gov.ua/v1/accreditation-folder/9942>). Здобувачі вищої освіти поінформовані про механізм вибору дисциплін, що було встановлено під час фокус-груп зі студентами. Здобувач В.Ляшко повідомила, що вона одна зі своєї групи обрала вибіркокий ОК і їй включили цей ОК в ІНП. Така ситуація суперечить відповідному Положенню.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практика на ОП проходить відповідно до «Положенням про проведення практик ХНПУ» (<https://qrcd.org/4Ccy>) та дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності за визначеною ОП придатністю до працевлаштування, хоча ЕГ встановила, що виробничі практики спрямовані на підготовку здобувачів до роботи на посаді вчителя-логопеда, а освітньою програмою передбачено підготовку до роботи на посаді асистента вчителя-логопеда. Таке неузгодження потребує корекції ОП в розділі «Придатність до працевлаштування». Загальний обсяг практик на ОП 2023 року складає 24 кредити, з яких на навчальну практику відводиться 6 кредитів (Безперервна пропедевтична педагогічна практика у ЗО – 3 кредити ЄКТС, Педагогічна практика в ЗО на посаді асистента-вчителя – 3 кредити ЄКТС) і виробничу практику – 18 кредитів ЄКТС. (Виробнича (логопедична) практика у ЗДО – 9 кредитів ЄКТС, Виробнича (логопедична) практика в СЗСО - 9 кредитів ЄКТС). Про проходження практики здобувачі надають звітну документацію (<https://office.naqa.gov.ua/v1/accreditation-folder/9942>).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок повною мірою набувається як в межах викладання освітніх компонентів загального блоку (наприклад, «Українська мова за професійним спрямуванням», «Філософія» та ін.), так і в межах ОК професійної підготовки («Психологія», «Спеціальна психологія», «Логопедія» та ін.). Захист звітів про проходження практики, курсових робіт також формують у студентів уміння аргументувати та відстоювати прийняті рішення. ЕГ хоче відзначити, що під час фокус-груп здобувачі вищої освіти виявили надзвичайно високий рівень володіння soft skills (культура ділового спілкування, чудова українська мова, робота в команді тощо).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

На даний час професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг освітньої програми складає 240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітніх компонентів реалізується через робочі навчальні плани та реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів (що було підтверджено під час проведення фокус-груп зі здобувачами вищої освіти), є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Тижневе навантаження складає 16-18 годин на тиждень. Аудиторні заняття складають у середньому близько 1/3 від загальної кількості годин, визначених для ОК. Кількість аудиторних годин на один кредит становить

10-12 годин. Навчальний час, відведений для самостійної та індивідуальної роботи студента, становить близько 2/3 загального навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Кількість заліків та екзаменів не перевищують 8 одиниць на семестр.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти в рамках ОП не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Відсутні

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Порушена логічна система взаємозв'язку ОК «Психологія» та «Спеціальна психологія», які мають передувати вивченню ОК «Загальна педагогіка» та «Спеціальна педагогіка». Написання курсової роботи з логопедії відбувається, коли ще не закінчено опанування всіма логопедичними темами. Вивчення основ наукових досліджень в спеціальній освіті не може відбуватися в 1 семестрі, коли ще несформовані необхідні знання про спеціальну освіту, до того ж поєднання вступу до спеціальності з основами наукових досліджень не є грамотним, оскільки ці дві складові одного ОК спрямовані на формування різних фахових компетентностей. Назви ОК22, ОК24, ОК30 не відповідають сучасним освітнім галузям відповідно до Державного стандарту початкової освіти. Порушення «Положення про порядок та умови обрання навчальних дисциплін з циклу вільного вибору здобувачами ХНПУ імені Г.С.Сковороди», а саме, формування груп для вивчення вибіркового ОК. Виробничі практики спрямовані на підготовку здобувачів до роботи на посаді вчителя-логопеда, а освітньою програмою передбачено підготовку до роботи на посаді асистента вчителя-логопеда. Рекомендації. Гаранту змінити до початку нового навчального року порядок вивчення ОК «Психологія» та «Спеціальна психологія», які мають передувати вивченню ОК «Загальна педагогіка» та «Спеціальна педагогіка», а також внести зміни до терміну написання курсової роботи з логопедії. Гаранту та групі забезпечення до початку нового навчального року внести зміни у структурно-логічну схему ОП таким чином: ОК10 «Вступ до спеціальності...» вивчати у I семестрі, відредагувавши зміст РП, ОК10 «...основи наукових досліджень у спеціальній освіті» – після вивчення ОК10, ОК17, оскільки передумовою формування компетентностей щодо організації і проведення наукового дослідження (РП ОК 10, п.2, 1-й абзац), виконання кваліфікаційної роботи у сфері спеціальної освіти (РП ОК 10, ЗМ1, тема 2) є орієнтування ЗО в термінологічному апараті, загальних теоретичних питаннях спеціальної педагогіки. Пропонуємо зорієнтувати назви і зміст ОК22, ОК24, ОК30 на освітні галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти. Відповідальним особам деканату не порушувати «Положення про порядок та умови обрання навчальних дисциплін з циклу вільного вибору здобувачами ХНПУ імені Г.С.Сковороди» стосовно формування груп по вивченню вибіркового дисциплін. Групі забезпечення групі протягом місяця здійснити корекцію ОП в пункті «Придатність до працевлаштування».

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зміст ОП «Логопедія» має чітку структуру, ОК в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми відповідає предметній області спеціальності. Структура ОП забезпечує можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. Виявлені недоліки (порушення логічної системи взаємозв'язку ОК та окремих логопедичних тем, порушення порядку обрання вибіркового ОК, необхідність оновлення пункту ОП «Придатність до працевлаштування») не критичні і можуть бути виправленими до початку нового навчального року. Отже освітня діяльність за цією програмою загалом відповідає рівню В за критерієм 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОП Логопедія оприлюднено на офіційному веб-сайті університету у відкритому доступі <http://surl.li/qdvrs>, є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, розроблені та затверджуються відповідно до чинного законодавства, визначають ліцензовані обсяги та нормативні терміни навчання (Додаток 1 <http://surl.li/qfqpj>). У Правилах прийому висвітлено інформацію щодо вступу на ОП: на перший рік навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (денна та заочна форми здобуття освіти), строки навчання – 3 р.10 м., ліцензійний обсяг у 2020 р. становив 50 осіб, у 2023 р. – 90 осіб (денна – 60, заочна – 30) <http://surl.li/qfnjs>; на перший рік навчання для здобуття ступеня бакалавра зі скороченим строком навчання на основі НРК5, НРК6, НРК7, строки навчання – 2 р.10 м., ліцензійний обсяг у 2023 р. становив 3 ос. (денна – 2 ос., заочна – 1 ос.) <http://surl.li/qfnnw>. Підготовка фахівців за аналізованою ОП відбувається у межах обсягу набору на ОП, контингент студентів якого складає: 4 курс, 2020 рік вступу: ОД – 37 ос., З – 24 ос., 1 курс, 2023 рік вступу: ОД – 25 ос., З – 4 ос. У 2022 р. для вступників з тимчасово обмежених територій (ТОТ) та прифронтових районів вступна кампанія відбувалась за спрощеною процедурою через освітній центр “Донбас/Крим-Україна” при ХНПУ <http://surl.li/qfrai>. У 2023 р. у конкурсних пропозиціях для вступників визначено за наявності мотиваційного листа перелік конкурсних предметів (НМТ 2023 р. або НМТ 2022 р.), який складається з основного (укр. мова і математика) та додаткового блоків (за вибором) – історія України, інозем. мова, біологія, фізика, хімія. <http://surl.li/mhpjq>. В Університеті діє Освітній хаб, який надає вступникам серію безоплатних консультацій з підготовки до НМТ.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Аналіз правил прийому на навчання за ОП, що акредитується, показав, що форми та зміст вступних випробувань відповідають рівневі вхідних компетентностей, потрібних для того, щоб розпочати навчання за цією програмою. Так, для вступу на ОП на основі повної загальної середньої освіти визначено вагові коефіцієнти конкурсних предметів НМТ: 1) українська мова – коефіцієнт 0,4; 2) математика – 0,3; 3) історія України або інозем. мова, або фізика, або хімія – 0,3, або біологія – 0,5 <http://surl.li/qfnjs>. Відповідно до п.7.8 Правил прийому до Університету <http://surl.li/qdvrs> для вступу на перший курс для здобуття ступеня бакалавра на основі ПЗСО та НРК5 конкурсний бал обчислюється за такою формулою: (КБ) розраховується за такою формулою $KB = (K1 \times P1 + K2 \times P2 + K3 \times P3)$, де $P1, P2, P3$ – оцінки з першого, другого та третього предметів; $K1, K2, K3$ – вагові коефіцієнти оцінок предметів для спеціальності (спеціалізації), остаточно КБ множиться на регіональний (РК) та галузевий (ГК) коефіцієнти шляхом його множення на їх добуток; на основі НРК6 та НРК7 використовуються результати розгляду мотиваційних листів. Відповідно до п.п. 2.1 та 2.2 Правил прийому до ХНПУ особам, які здобули ступінь молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра) Університет може перезарахувати кредити ЄКТС та прийняти їх на другий курс із перерахуванням не більше ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих у межах попередньої ОП. Під час зустрічі із адміністративним персоналом відповідальний секретар приймальної комісії Н.Нестеренко означила, що вибір вступників ОП Логопедія є усвідомленим і доцільним.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання РН, отриманих в інших ЗО, зокрема під час академічної мобільності. ЗВО керується відповідними положеннями, висвітленими на сайті: Положенням про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С.Сковороди <http://surl.li/jgezt>, Порядком реалізації права на академічну мобільність <http://surl.li/qfwng>, Наказом №149-од від 06.10.2015 р. «Про порядок відшкодування коштів державного бюджету і витрачених на оплату послуг з підготовки фахівців» <http://surl.li/bjlqx>. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С.Сковороди (п.11.6) визнання результатів освітньої академ. мобільності здобувачам ВО здійснюється на основі кредитів ЄКТС, при цьому сукупна тривалість участі у програмі академ. мобільності не може перевищувати 50% тривалості нормативного строку навчання за відповідною ОП. Зміст ОК та обсяг навчального навантаження, виконаного учасником академ. мобільності в закладі-партнері, підтверджуються академ. довідкою або іншим аналогічним документом, виданим таким закладом згідно з партнерським договором. Порівняння змісту ОК та обсягу навчального навантаження здійснюється шляхом зіставлення РН, яких досягнуто в закладі-партнері, та РН, запланованих ОП. В умовах воєнного стану у разі укладення партнерського договору здобувачі ВО попереджаються Університетом про можливість перезарахування неповного обсягу кредитів ЄКТС, отриманих у межах програми внутрішньої академ. мобільності, та необхідність вивчення додаткових ОК в Університеті для завершення програми підготовки за відповідним освітнім рівнем. За даною ОП наявна практика перезарахування під час вступу (відомості з СО). Інформація для здобувачів про можливості академ. мобільності представлена на сайті Університету <http://surl.li/bdsbv> та на сайті кафедри <http://surl.li/qfzcu>. ЕГ з'ясувала, що на цій ОП практику визнання результатів внутрішньої кредитної академ. мобільності розпочато у межах Міжінституційної угоди про співпрацю у галузі обміну учасниками освітнього процесу, реалізації права на академічну мобільність між ХНПУ з Полтавським національним університетом імені В.Г.Короленка від 04.12.2023

p. <http://surl.li/qfzek>. Членами ПГ узгоджено зміст ПРН, ЗК та СК, визначено ОК, які будуть опановувати здобувачі в межах внутрішньої академічної мобільності <http://surl.li/qfzfs>. Здобувачам 1 курсу Є.Чудовській, Л.Гапоненко, Н.Селіній, Р.Теслі, С.Зеленковій (Наказ No 8-С від 10.01.2024 р. Про академічну мобільність здобувачів вищої освіти денної форми навчання <http://surl.li/qfxqr>) у другому семестрі 2023-2024 н.р. буде зараховано 3 кредити з ОК «Спеціальна психологія». Під час зустрічі здобувачів ВО з ЕГ було з'ясовано, що студенти ознайомлені з можливістю визнання РН, здобутих в інших закладах освіти, що підтверджено К.Русановою, яка упродовж 5-го семестру в очному форматі навчалася у Лютеранському університеті (Нюрнберг, Німеччина) у рамках програми Erasmus+ (<http://surl.li/qfzkl>).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, визначаються Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів ХНПУ імені Г.С.Сковороди отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<http://surl.li/ecfdp>). Практика застосування визначених правил на ОП Логопедія впроваджується, що засвідчено гарантом під час проведення фокус-групи. Здобувачі освіти засвідчили свою обізнаність із можливістю визнання РН, отриманих у неформальній освіті під час освітнього процесу, зазначили, що результати навчання, здобуті у неформальній освіті, враховуються при формуванні рейтингу здобувача для призначення академічних стипендій. На запит ЕГ надати приклади врахування результатів неформальної освіти під час оцінювання результатів навчання за цією ОП надано відповідь про відсутність звернень від здобувачів ОП Логопедія про перезарахування результатів неформальної освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

В Університеті діє Освітній хаб, який надає вступникам серію безоплатних консультацій з підготовки до НМТ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Відсутність запитів від здобувачів вищої освіти щодо перезарахування результатів неформальної освіти під час оцінювання результатів навчання здобувачів цієї ОП. Рекомендуємо кваліфікаційній комісії, яка визначає можливість визнання, форми та терміни проведення оцінювання для визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, реалізувати на практиці до кінця 2023-2024 н.р. визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відповідно до наявності звернень від студентів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання 2023 року за освітньою програмою Логопедія є досить чіткими та зрозумілими й враховують особливості освітньої програми. Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, а також правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті є визначеними та доступними для всіх учасників освітнього процесу. ЕГ зазначає, що виявлений недолік відповідно підкритерію 3.4 (відсутня практика визнання результатів навчання, що здобуті у неформальній освіті) є незначним та не впливає на якість реалізації ОП і даний критерій може бути оцінений на рівні В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Організація навчання на ОП регулюється Положенням про організацію освітнього процесу, Порядком реалізації права на академічну мобільність (<http://surl.li/ainui>). ОП здійснюється у формах – навчальні заняття (лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне, консультація); самостійна робота; практична підготовка (навчальна та виробнича практики), контрольні заходи (вхідний, поточний, модульний контроль, підсумковий (семестровий контроль, підсумкова атестація) з використанням традиційних (словесні, наочні, практичні), інтерактивних (онлайн-дошка Jambord), інноваційних (метод «Бортові журнали», кейс метод, метод інтерактивних карток, «мозкового штурму», проблемно-пошукові методи та ін.) методів навчання і викладання. Досягненню ПРН сприяють ресурси інноваційного проєкту «Сковорода-Хаб» та Центра інклюзивної освіти. Під час фокус груп з'ясовано, що принципи АС та студентоцентризований підхід у межах ОП реалізуються: через вільний вибір ЗО ВК (<http://surl.li/agdxc>), теми курсової роботи та керівника, форми навчання під час вступу до ЗВО, права на академічну мобільність (<blob:https://office.naqa.gov.ua/of6d44d9-b97e-46d4-98d9-2c1f734a5ada>), участь у конференціях та публікація матеріалів (<http://surl.li/qhnnnc>); для НПП – через право на академічну мобільність, самостійний вибір методів і засобів навчання і викладання, формування змісту РП. У ЗВО створено умови вільного доступу до інформаційних та бібліотечних ресурсів, широкий спектр баз підвищення кваліфікації та стажування (<http://surl.li/aiclqj>). Здобувачі освіти достатньо високо оцінили якість організації ОП (<http://surl.li/qhsww> (див. п.1,4 табл 1), можливість реалізації власних інтересів, про що свідчать результати on-line опитувань на веб-сторінці ЦЗЯО (<http://surl.li/aghhh>) та відділу МіМД (<http://surl.li/agexg>). Аналіз таблиці 3, РП, силабусів ОК, фокус групи підтвердили, що форми і методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Аналіз звіту самооцінювання і сайту Університету, Факультету засвідчив, що на веб-сторінках «Навчальний відділ» (<http://surl.li/cgcfh>) та «Освітня діяльність» (<http://surl.li/qdshp>) розміщуються робочий графік та графік ОП, розклад занять, заліків та екзаменів, графік атестації з покликанням на відео зустрічі в ZOOM, Google Meet, що дублюється у месенджерах в групі «Старостат». Під час роботи фокус груп підтверджено, що усім учасникам ОП своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання, представленої в ОП на веб-сторінці ЦЗЯО (<http://surl.li/kigv>), РП та силабусах на веб-сторінці кафедри (<http://surl.li/oimnx>), у кожному ОК в системі Moodle (<http://surl.li/qhtan>). З даною інформацією здобувачі освіти ознайомлюються у межах ОК на початку вивчення. Інформація щодо напрямів діяльності факультетів і кафедр розміщено у соцмережах (<http://surl.li/airtu>). Задоволеність здобувачів освіти доступністю інформації підтверджено опитуванням: 53,1% оцінено на «відмінно», 38,8% – «добре» (<http://surl.li/qdtjh> (див. п.5. табл. 1).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень за ОП через проведення індивідуального теоретичного дослідження здобувачів освіти у межах ОК36 (Діаковська К.), ОК6 (Маракіна А.), ОК9 (Зосімова В., Момот Т.), ОК4 (Зосімова В.) (<blob:https://office.naqa.gov.ua/a36есе40-cb45-40a7-8dob-6786d3c18a12>); написання курсових робіт, імплементації дослідницьких методів навчання (аналіз проблеми, порівняльний аналіз тощо). У межах колективної наукової теми кафедри (<http://surl.li/qhtdr>) відбувається робота Студентського наукового гуртка «Спеціальна дидактична майстерня: Новітні технології в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами» (<https://qrcd.org/4D1X>). Здобувачі освіти беруть участь у щорічних науково-практичних заходах – конференціях, круглих столах і семінарах (<https://qrcd.org/4D1g>), конкурсах студентських наукових робіт (Р.Скидан), студентській олімпіаді зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (А.Наумчук, В.Зосімова (I місце); В.Зубко (II місце); А.Бочарнікова (III місце) (<blob:https://office.naqa.gov.ua/b883084d-2869-4f2f-befo-dcb25fc4fefa>), долучаються до проведення Тижня науки, організовують зустрічі з ученими (Д. Супрун, Д. Шульженко) (<http://surl.li/qhnnnc>), здійснюють діагностико-корекційну роботу у межах Сковороди-Хаб, публікують результати власних досліджень у збірках матеріалів конференції (<blob:https://office.naqa.gov.ua/b4887bf7-3baa-467c-b54a-a3d66a282131>), що підтверджено під час аналізу відомостей самооцінювання, фокус-груп зі здобувачами освіти та НПП.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Перегляд, оновлення, модернізація змісту освіти на ОП здійснюється щорічно згідно Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/jgezr>), Положення про освітню програму (<http://surl.li/bjmcj>). Під час роботи фокус-груп виявлено, що оновлення ОП, НП, РНП, РП та силабусів аналізує і оцінює науково-методична комісія Університету, діяльність якої регламентовано Положенням про науково-методичну комісію факультету (<http://surl.li/aiksh>; п.2.2.1). Удосконалення ОП здійснюється на основі рекомендацій стейкхолдерів та здобувачів освіти, що підтверджено протоколами засідань кафедри (<http://surl.li/qhtgd>), результатами анкетування здобувачів освіти (<http://smc.hnpu.edu.ua/yakist-osvity>) та зустрічами з роботодавцями. Вдосконалення змісту ОК відбувається за результатами проходження закордонного стажування НПП (В.Коваленко, ОК17 (ЗМ3) <http://surl.li/qhtgm>),

закордонного навчання (О.Міщенко, ОК 16), (<http://surl.li/qhtgu>), вивчення досвіду ЗВО (ОК21 (О.Луценко), ОК 36 (О.Казачінер) (протокол ПГ №1 від 23.01.2020). За результатами Всеукраїнського експерименту запропоновано додаткові теми в ОК20, ОК24 (протокол ПГ № 13 від 15.06.2023р.). Аналіз таблиці 2 засвідчив наявність публікацій навчально-методичного характеру, що корелюються з ОК і, які включено до РП і силабусів ОК (<http://surl.li/qhthb>). Дещо порушений порядок вивчення тем ОК, що стосуються формування компетентностей логопедичної роботи, зокрема, темі «Ринолалія» повинні передувати теми «Дислалія» та «Дизартрія» тощо. Вивчення курсу логопедії представлено в трьох ОК: «Логопедія», «Мовленнєві порушення, їх профілактика та корекція», «Методика логопедичної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення». Такий розподіл не є доцільним, оскільки порушує логіку та структуру викладання логопедичних тем. Назви цих ОК також не відповідають тому змісту, який в них представлений. Потребують перегляду назва та зміст ОК «Теорія та методика розвитку рідного мовлення зі спецметодиками в умовах спеціального та інклюзивного навчання». Назва ОК 31 не співвідноситься у повному обсязі з її змістом.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Під час фокус груп підтверджено можливості інтернаціоналізації ЗВО згідно Стратегії інтернаціоналізації (<https://cutt.ly/sZUbVu9>) та Порядку реалізації права на акад. мобільність (<https://is.gd/2Q5SAG>). У ЗВО функціонує Центр міжнародної освіти (<https://is.gd/Ztdi71>), розроблено Правила прийому на навчання до ХНПУ іноземців й осіб без громадянства (<https://is.gd/J7kc5o>), укладено угоди про співпрацю із закордонними ЗВО (<https://qrcd.org/4D1u>). НПП проходять міжнародне наукове стажування та підвищення кваліфікації (В.Коваленко, О.Міщенко, Н. Козачек, М.Райчук) (<https://is.gd/Bs8qFX>), долучаються до розробки міжнародних проєктів: «Digital Open Environment for Inclusive learning: Immersive Approach» (<https://is.gd/OQycyq>); «Enhancing psychosocial development of Ukrainian children with special educational needs relocated to Poland after February 24th 2022 through after-school groups» (<https://is.gd/IpUGEG>); «Out-of-school education as a factor of the development and socialization of schoolchildren with mental disabilities» (<https://is.gd/WSksYz>), беруть участь у міжнародних конференціях (<https://is.gd/3A2jSD>); публікуються у закордонних виданнях (В.Коваленко, Н.Сінопальнікова, М.Райчук, О.Міщенко, В.Лященко) та журналах, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus/Web of Science (В.Коваленко, О.Міщенко, Л.Якуба). НПП та здобувачі освіти мають безкоштовний доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus/Web of Science (<http://surl.li/aghky>). На даній ОП виявлено приклад зовнішньої академічної мобільності здобувача освіти (Русанова К.) <http://surl.li/qhtiq>). Між тим, спостерігається відсутність реалізації міжнародної академічної мобільності НПП. Рекомендуємо посилити співпрацю із закордонними ЗВО у напрямі визначення стратегії організації міжнародної академічної мобільності НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Досягненню ПРН сприяють ресурси інноваційного проєкту «Сковорода-Хаб» та Центра інклюзивної освіти. Використання низки інтерактивних методів навчання і викладання (онлайн-дошки Jambord, методу «Бортові журнали», кейс методу, методу інтерактивних карток, методу «мозкового штурму», проблемно-пошукових методів навчання). Активне залучення здобувачів вищої освіти до наукової діяльності, зокрема з участю і здобуттям призових місць у I турі конкурсу студентських наукових робіт (Р. Скидан, I місце, 2023) та Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (А.Наумчук, В.Зосімова (I місце); В.Зубко (II місце); А.Бочарнікова (III місце).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Відсутність прикладів реалізації міжнародної академічної мобільності НПП. Назва ОК 31 не співвідноситься у повному обсязі з її змістом. Порушений порядок вивчення тем ОК, що стосуються формування компетентностей логопедичної роботи. Не є доцільним розподіл курсу логопедії на три окремих ОК. Потребують перегляду назва та зміст ОК «Теорія та методика розвитку рідного мовлення зі спецметодиками в умовах спеціального та інклюзивного навчання». Гаранту та проєктній групі до початку навчального року розробити стратегію організації міжнародної академічної мобільності НПП. Гаранту та проєктній групі до початку навчального року доповнити зміст ОК31 розділом теорії навчання або відредагувати назву. Гаранту до початку нового навчального року об'єднати логопедичні теми (відповідно до класифікації порушень мовленнєвого розвитку) в один ОК «Логопедія». Гаранту до початку нового навчального року переглянути назву та зміст ОК «Теорія та методика розвитку рідного мовлення зі спецметодиками в умовах спеціального та інклюзивного навчання».

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП «Логопедія» цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам АМ. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація. ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень. Викладачі ОП оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти. Виявлені недоліки (порушення логіки поєднання логопедичних тем, не коректні назви ОК, відсутність міжнародної академічної мобільності НПП) не є критичними і можуть бути виправлені до початку нового навчального року, що відповідає рівню В за критерієм 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

У ЗВО організація контролю та оцінка якості навчання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації згідно Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в ХНПУ імені Г.С.Сковороди <http://surl.li/zbac>, Положення про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С.Сковороди <http://surl.li/jgezt>, якими передбачено вхідний (попередній), поточний (тематичний), модульний, підсумковий (семестровий контроль, підсумкова атестація). Форми, методи і порядок проведення різних форм контролю визначаються кафедрами відповідно до навчального плану ОП за всіма ОК та зазначені у силабусах та робочих програмах <http://surl.li/qgsyt>. Так, наприклад, у РП ОК 18 «Логопедія» розміщена шкала оцінювання здобувачів, докладно вказані види контролю, форми та методи оцінювання, визначена система оцінювання навчальних досягнень здобувачів за 4 модулями (вид діяльності та максимальна кількість балів), надано 99 питань до підсумкового контролю (<http://surl.li/qgtbv>). Проте у силабусі ОК 18 «Логопедія» розподіл рейтингових балів за видами контролю інший і не відповідає розподілу у РП ОК 18. Досить чітко описані форми контрольних заходів та критерії оцінювання у РП курсової роботи з логопедії (ОК 37 <http://surl.li/qgtde>) та курсової роботи зі спеціальних методик (ОК 38 <http://surl.li/qgtdg>), у РП виробничих (логопедичних) практик у закладах дошкільної освіти та в спеціальних закладах середньої освіти (ОК41, ОК42). Втім розподіл максимальної кількості балів за визначеними видами діяльності недостатньо узгоджений із завданнями означених навчальних дисциплін, також назви ОК виробничих практик у РП не співпадають з назвами ОК у ОП 2023 р. Критерієм успішного проходження здобувачами ВО підсумкового оцінювання є досягнення ними мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим РН. Модульний контроль прописано у навчальному плані. На зустрічі зі здобувачами ЕГ отримала підтвердуючі аргументи, що для досягнення ПРН за визначеними ОК ОП форми контрольних заходів та критерії оцінювання є чіткими, зрозумілими і дозволяють встановити їх досягнення. На початку семестру здобувачі отримують інформацію від НПП про форми контрольних заходів та критерії оцінювання, ознайомлюються з інформацією у відкритому доступі на сайті кафедри та у системі Moodle. Оцінювання відбувається об'єктивно та прозора, викладачі ставляться справедливо з урахуванням чинних вимог освітнього процесу. На думку ЕГ, сплановані, систематичні та різноманітні контрольні заходи дозволяють комплексно перевірити досягнення ПРН за кожною навчальною дисципліною ОП.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

П відповідає Стандарту вищої освіти (наказ МОН України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» №799 від 16.06.2020 р.) <http://surl.li/aunjx>, атестація здобувачів ВО відбувається у формі кваліфікаційного іспиту зі спеціальної педагогіки і спеціальної психології та кваліфікаційного іспиту з логопедії. Інформація про форму проведення атестації здобувачів ВО ОП здійснюється на початку вступу до Університету при ознайомленні з ОП. Терміни проведення атестації визначені відповідними навчальними планами. Порядок організації та проведення атестації регламентують Положення про організацію освітнього процесу <http://surl.li/jgezt> (п. 8.6), Положення про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр» <http://surl.li/ahuom>, які у вільному доступі розміщено на сайті Університету. Аналіз програм кваліфікаційних іспитів, які представлено на запит ЕГ (відп. в акр. каб.), засвідчив врахування основних тем зі спеціальної педагогіки і психології та логопедії, спрямованих на визначення у здобувачів рівня сформованості певних ЗК та СК, визначених Стандартом ВО. Аналіз відкритих онлайн-ресурсів дав змогу з'ясувати, що на сайті випускової кафедри програми кваліфікаційних іспитів не розміщені, що суперечить п.3.2 Положення про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр», згідно якому здобувачі ВО забезпечуються програмою кваліфікаційного іспиту не пізніше, ніж за півроку до проведення атестації. Витяг з засідання ВР факультету природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти щодо рішення про їх ухвалення на запит експертів надано не було. Програми ухвалено поки тільки на засіданні кафедри спеціальної педагогіки.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється комплексом документів ЗВО, які розміщені у відкритому доступі на сайті Університету: Положенням про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С.Сковороди <http://surl.li/jgezt>, Положенням про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр» в ХНПУ імені Г.С.Сковороди <http://surl.li/ahuom>. На зустрічі з ЕГ здобувачі ВО запевнили, що вони ознайомлені з процедурами проведення контрольних заходів, можливостями оскарження їх результатів, їх повторного проходження, засвідчили, що об'єктивність екзаменаторів забезпечується через систему заходів: іспити з ОК приймають два НПП, один із яких проводив лекційні / практичні заняття; на семестровій атестації обов'язково присутній представник від студентської молоді, списки яких складає Студентська рада факультету та за підписом голови спілки студентів і молоді факультету подає до деканату, що підтверджено під час зустрічі з представниками студентського самоврядування. Результати підсумкової атестації у формі іспиту заносяться до відомості обліку академічної успішності за підписами двох викладачів. Присутність другого викладача та здобувачів ВО при виставленні семестрового заліку не обов'язкова. В умовах дистанційного навчання виникає питання доцільності неодмінної присутності представників від студентської молоді на семестровій атестації. На зустрічі з адміністративним персоналом підтверджено об'єктивність екзаменаторів, яка забезпечується Етичним кодексом <http://surl.li/jjuok>, Антикорупційною програмою на 2023-2025 рр. <http://surl.li/pugux>. Нормативними документами чітко прописана процедура оскарження результатів семестрового контролю, включаючи процедуру повторного проходження контрольного заходу. Звернень до роботи апеляційної комісії у вирішенні спірних питань та порядку ліквідації академічної заборгованості у практиці не зазначено, що підтверджено гарантом ОП, НПП та здобувачами.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЕГ встановлено забезпечення дотримання академічної доброчесності в ЗВО, що регулюється Кодексом академічної доброчесності (<http://surl.li/ggvot>), Етичним кодексом <http://surl.li/jjuok>, Положенням про комісію з етики та управління конфліктами в ХНПУ імені Г.С.Сковороди <http://surl.li/ghcem>. З метою популяризації принципів академічної доброчесності на ОП регулярно проводяться просвітницькі заходи. На запит ЕГ надано посилання <http://surl.li/qhmta> щодо просвітницького заходу від Ради молодих учених ХНПУ «Доброчесні зустрічі сковородинівців», зустрічей здобувачів ВО зі співробітником Наукової бібліотеки ХНПУ О.Романовською на тему «Академічна доброчесність» (5 грудня 2023 р.) із директором Наукової бібліотеки О.Коробкіною «Моя доброчесність» (23 листопада 2023 р.), «Вимоги до оформлення наукових публікацій. Технологія перевірки наукових текстів системою Unicheck» (10 листопада 2023 р.), вебінар «Антикорупція та доброчесність в Університеті» (08.11.2023 р.) (відп. в акр. каб.). Питання академічної доброчесності систематично розглядаються на засіданнях наукового гуртка «Спеціальна дидактична майстерня: Новітні технології в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами» <http://surl.li/qaer>. Університетом запроваджено проведення серед здобувачів ВО щорічного конкурсу есе «Моя академічна доброчесність» <http://surl.li/ghcfv>. Функціонування системи виявлення академічного плагіату у процесі перевірки статей, тез та курсових робіт здобувачів ВО здійснюється безкоштовно за допомогою програм Unicheck у Науковій бібліотеці, за результатами якої автоматично формується відповідна довідка (відп. в акр. каб.). Центром забезпечення якості освіти надано корисні посилання та онлайн-ресурси щодо пошуку плагіату (<http://surl.li/aghjh>). Результати аналізу анкетування «Дотримання принципів академічної доброчесності в університеті здобувачами вищої освіти» (2022 р.) від відділу менеджменту і моніторингу діяльності ХНПУ свідчать про академічну культуру та дотримання здобувачами ВО принципів академічної доброчесності <http://surl.li/dqedc>. У ході зустрічі ЕГ зі студентами та представниками студентського самоврядування підтверджено їхню обізнаність з питань академічної доброчесності. Факти порушення академічної доброчесності на ОП не виявлені.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Проведення регулярних університетських заходів щодо популяризації питань етики та академічної доброчесності: організація просвітницьких заходів від Ради молодих учених ХНПУ, зустрічей здобувачів зі співробітниками Наукової бібліотеки; анкетування здобувачів «Дотримання принципів академічної доброчесності в університеті здобувачами вищої освіти»; щорічне проведення конкурсу есе «Моя академічна доброчесність».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоцільність обов'язкової присутності на семестровій атестації представників від студентської молоді. Недотримання термінів ознайомлення здобувачів ВО з програмами кваліфікаційних іспитів. Неузгодженість розподілу рейтингових балів за видами контролю у силабусах та робочих програмах за одним ОК і розподілу максимальної кількості балів за визначеними видами діяльності із завданнями курсових робіт та виробничих (логопедичних) практик у відповідних робочих програмах. Вченій раді Університету впродовж 2024 р. узгодити процедуру організації семестрової атестації: не вимагати обов'язкової присутності представників від студентської молоді, замість того залучати їх до роботи апеляційної комісії; випусковій кафедрі вчасно, за півроку до проведення атестації ознайомлювати здобувачів вищої освіти з програмами кваліфікаційних іспитів; викладачам навчальних дисциплін до початку нового навчального року узгодити розподіл рейтингових балів за видами контролю у силабусах та робочих програмах за одним ОК і розподіл максимальної кількості балів за визначеними видами діяльності виробничих (логопедичних) практик та курсових робіт з логопедії та спеціальних методик.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ВО чіткі і доступні, регламентуються низкою внутрішніх документів ЗВО, силабусами, робочими програмами, інформацією на сайті випускової кафедри, інформуванням викладачами на перших заняттях з навчальних дисциплін. Систематично проводяться університетські заходи щодо популяризації питань етики та академічної доброчесності. Порухення академічної доброчесності зі сторони НПП та студентства відсутні. ЕГ дійшла висновку, що контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність за цією програмою відповідають Критерію 3. Виявлені недоліки є рекомендаційними. Зважаючи на наведені сильні сторони, а також рекомендації, вирішальним при оцінюванні стали прозора й зрозуміла інформація для здобувачів щодо регулювання системи оцінювання та чітко налагоджені система пропагування і система контролю академічної доброчесності. Отже, ОП має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за критерієм 5 і відповідає рівню В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Кваліфікація викладачів дозволяє забезпечити досягнення визначених програмою цілей та програмних результатів навчання. Встановлено, що 91% викладачів, які забезпечують викладання на ОП, мають науковий ступінь та/або вчене звання, з них 14% – ступінь доктора наук та вчене звання професора. 1 дійсний член НАПН України (В. Бондар). 37% мають базову освіту зі спеціальності 016 Спеціальна освіта. Забезпечують викладання дисциплін циклу професійної підготовки 90% штатних співробітників, що мають освіту зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (В.Бондар, В.Коваленко, Н.Голуб, Н.Козачек, М.Райчук, Н.Сінопальнікова, О.Міщенко, Л.Якуба, В.Кондратенко) та 1 особа позаштатна (А.Орлов); зокрема за спеціалізацією 016.01 Логопедія – 60% викладачів (Н.Голуб, М.Райчук, Н.Сінопальнікова, О.Міщенко, В.Лященко, Л.Якуба). Науковий ступінь доктора/кандидата наук зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (13.00.03 – корекційна педагогіка) мають – 4 викладача (В.Бондар, В.Коваленко, В.Кондратенко, А.Орлов). У результаті аналізу таблиці 2 та зустрічі з гарантом і академічним персоналом виявлено, що усі викладачі ОП виконують п.38 Ліцензійних вимог, проходять підвищення кваліфікації (стажування), зокрема – міжнародне (В.Коваленко, М.Райчук, О.Міщенко, Л.Якуба) та виявлено поодинокі випадки за спеціалізацією 016.01 Логопедія (М.Райчук, Л.Якуба, В.Кондратенко) (<http://surl.li/dokpc>); НПП є членами фахових асоціацій (В.Бондар, В.Коваленко, Н.Сінопальнікова, О.Міщенко, Н.Глуб, М.Райчук, Н.Козачек) та журі конкурсів (В.Коваленко, Н.Сінопальнікова, В.Лященко, М.Райчук); мають багаторічний досвід практичної роботи з дітьми з порушеннями мовлення (В.Коваленко, Л.Якуба, Н.Голуб, В.Кондратенко, В.Лященко, М.Райчук), патенти і авторські свідоцтва (Н.Сінопальнікова, М.Райчук). Під час фокус-груп з'ясовано, що викладання ОК22; ОК 25; ОК 26; ОК 30 забезпечується двома і більше викладачами, підбір яких відбувається відповідно до модулів програми і кваліфікації викладача. Аналіз публікаційної діяльності засвідчує наявність статей у закордонних виданнях (В.Коваленко, Н.Сінопальнікова, М.Райчук, О.Міщенко, В.Лященко), зокрема тих, що входять до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science, Scopus (В.Коваленко, О.Міщенко, Л.Якуба), монографій (В.Коваленко, Л.Якуба), науково-методичних праць, що корелюються з ОК (В.Коваленко, В.Бондар, Н.Сінопальнікова, В.Кондратенко) або спеціалізацією 016.01 Логопедія (Н.Сінопальнікова, Н.Голуб, О.Міщенко, Л.Якуба, В.Кондратенко). Між тим, спостерігається відсутність наукових статей у фахових періодичних виданнях України у Н.Козачек.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного добору викладачів відбуваються відповідно до «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП та укладання з ними трудових договорів» (<https://qrcd.org/4D3B>); Колективного договору (<http://surl.li/blftq>). Під час фокус-груп було уточнено алгоритм процедури проведення конкурсного відбору та підтверджено прозорість, доступність, об'єктивність і неупереджене ставлення до претендентів на заміщення вакантних посад, з урахуванням відповідної освіти, наук ступеня, вченого звання; публікаційної активності, досвіду роботи, рейтингового оцінювання (<http://surl.li/mdajn>), результатів опитування здобувачів освіти (<https://shorturl.at/oX037>), дотримання норм Етичного кодексу ХНПУ імені Г.С.Сковороди (<http://surl.li/jjyok>), проведеного відкритого заняття та складеного мотивованого висновку про професійні якості претендентів, рішення про рекомендацію/не рекомендацію кафедрою.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЗВО використовує потенціал роботодавців шляхом залучення їх до складу проектних груп (О.Осьмачко, Т.Кеня, Н.Гомон), рецензування ОП (А.Яцинік, Ю.Масловська, Т.Данильченко), оновлення ОП шляхом конкретизації СК-6 (А.Орлов), ПРН-10 (І.Вишнева), введення додаткових ОК (І.Вишнева, А.Орлов), проведення виїзних занять та інд. занять з дітьми з ООП до яких залучаються здобувачі ОП (<http://surl.li/qhnnnc>), що підтверджено інтерв'юванням під час фокус груп з роботодавцями, завідувачем кафедри, гарантом, здобувачами освіти, результатами анкетування проведеного ЦЗЯО на предмет готовності співпраці роботодавців з Університетом (<http://surl.li/qhnnnh>) та відповіддю на запит ЕГ. Роботодавці мають можливість ознайомитися із проектом ОП у відкритому доступі на веб-сторінці ЦЗЯО («Освітні програми» (<http://surl.li/cfmmd>), надіславши відгуки і пропозиції на електронну адресу кафедри або повідомлення через веб-вкладку «Обговорення освітніх програм» (<http://hnpu.edu.ua/uk/contact>). Отримані пропозиції від роботодавців обговорюються на засіданнях кафедри (<http://surl.li/oimzi>). Узагальнені пропозиції роботодавців щодо удосконалення ОП у відкритому доступі не представлені.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Результати аналізу відомостей самооцінювання та фокус-груп засвідчили залучення до освітнього процесу на умовах особистої співпраці/сумісництва/погодинної оплати професіоналів-практиків через: викладання ОК: ОК 31 – А. Орлов (к.п.н., заст. дир. з виховної роботи КЗ «ХСШ ім. В.Г. Короленка»), ОК Логопедичний масаж (блок ДВВ) – І.Глуценко (к.п.н., доцент, методист Ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КВНЗ «ХАНО»), ОК 13 В.Лященко (докт. філос., асистент учителя (<http://surl.li/qhnnnw>); проведення гостьових лекцій – І.Коваль (кер. Центру розвитку й удосконалення мовлення Latio), Л.Бреславець (директор ІРЦ Солоницівської селищної ради Харківської області), А.Зуб (вчитель-логопед ЗДО) (<http://surl.li/qercsp>); Е.Данілавічюте (зав. відділу логопедії, к.п.н., ст. наук. співр. (<http://surl.li/qhnnnc>), Ю. Рібцун, (к.п.н. співробітник відділу логопедії ІСПП НАПН України). Всі події висвітлюються на сайті ХНПУ (<http://hnpu.edu.ua/uk>), сторінці кафедри спеціальної педагогіки (<http://surl.li/dokmu>), соціальних мережах (<http://surl.li/qdszo>). Оцінювання здобувачів освіти щодо залучення професіоналів практиків, експертів, роботодавців до освітнього процесу не проводилося.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Під час роботи фокус підтверджено, що професійному зростанню НПП сприяє: проходження курсів підвищення кваліфікації/стажування (<http://surl.li/doesoh>), зокрема міжнародного рівня (В.Коваленко, М.Райчук, О.Міщенко, Л.Якуба); виконання і захист дисертаційного дослідження: 1 дис. на здоб. ступ. докт. пед. н. (В.Коваленко, 2023 р. (<https://shorturl.at/cqV18>), 1 дис. на здоб. ступ. докт. філос. (В.Лященко, 2023 р.) (<https://qrcd.org/4D3l>), 1 дис. на здоб. ступ. к. пед. н. (О.Міщенко, 2018 р.) (<http://surl.li/qhtjp>); участь у конференціях, сертифікованих вебінарах відповідно до напрямку окремих ОК, що представлено у таблиці 2, відкритому доступі на сайті кафедри (<http://surl.li/dokmu>). Під час роботи фокус груп з'ясовано, що професійному зростанню НПП сприяє функціонування в Університеті Наук.-метод. тренінгового центру соціального та професійного розвитку людини (<https://shorturl.at/dtxY7>); проведення стажувань з дистанційної освіти та «педагогічні вікенди» (<http://surl.li/qhtkf>). Моніторинг професійного рівня відбувається за допомогою щорічного рейтингового оцінювання, яке знаходиться у відкритому доступі (<http://surl.li/mdajn>).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Система матеріального та морального заохочення у ХНПУ регламентовано Стратегією розвитку ЗВО (п.2.2.), Положенням про систему та види заохочень ХНПУ імені Г.С.Сковороди (<http://surl.li/cfmob>). Під час проведення фокус груп з керівником та менеджментом ЗВО, академічним персоналом підтверджено матеріальне і моральне

стимулювання НПП ОП з боку ЗВО шляхом: отримання грошової премії за результатами проведення щорічного рейтингування НПП (В. Коваленко, В. Бондар, Н. Голуб, В. Козачек, В. Лященко, О. Міщенко, О. Мірошніченко, М. Райчук, Н. Сінопальнікова, Л. Якуба), внутрішньо університетського конкурсу «Сковородинівський олімп слави – 2023», до Дня працівників освіти, з Нагоди 300-річчя з Дня народження Г. Сковороди, Всесвітнього дня науки та миру та ін. ([blob:https://office.naqa.gov.ua/a10cbe8f-9d2a-4857-9321-7abff47foe29](https://office.naqa.gov.ua/a10cbe8f-9d2a-4857-9321-7abff47foe29)); нагородження грамотами (В.Коваленко), подяками (Н. Сінопальнікова, В.Коваленко), дипломами (В.Коваленко) (<http://surl.li/qhtlc>); зменшення годин навчального навантаження за виконання обов'язків гаранта ОП. За запитом ЕГ надано документи щодо підтвердження преміювання НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Залучення професіоналів-практиків до освітнього процесу (А. Орлов, І.Глущенко, В.Лященко, І.Коваль, Л.Бреславець, А.Зуб).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Виявлено лише поодинокі випадки проходження стажування/підвищення кваліфікації НПП за спеціалізацією 016.01 Логопедія. Узагальнені пропозиції роботодавців щодо удосконалення ОП у відкритому доступі не представлені. НПП до початку навчального року активізувати процес проходження підвищення кваліфікації, стажування за спеціалізацією 016.01 Логопедія. Гаранту до початку навчального року представити узагальнені пропозиції стейкхолдерів щодо удосконалення ОП у відкритому доступі.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та ПРН. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими. ЗВО залучає роботодавців, професіоналів практиків до організації освітнього процесу, аудиторних занять, сприяє професійному розвитку та викладацькій майстерності ПП. Виявлені недоліки, зокрема поодинокі випадки проходження стажування/підвищення кваліфікації НПП за спеціалізацією 016.01 Логопедія, відсутність висвітлення у відкритому доступі узагальнених пропозицій роботодавців не є критичним і можуть бути виправлені до початку нового навчального року, що відповідає рівню В за критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Матеріально-технічні ресурси ЗВО належним чином забезпечують досягнення цілей, визначених ОП. На сайті ЗВО у вільному доступі розміщено інформацію про фінансову діяльність (<http://surl.li/pptwd>). Огляд матеріально-технічної бази надав можливість членам ЕГ пересвідчитись, що для реалізації ОП використовуються обладнані сучасними меблями аудиторії, навчальні кабінети, Сковорода Хаб, в якому з метою проведення практичних занять та корекційно-розвиткових занять з дітьми з ООП обладнано логопедичний кабінет, зокрема: меблями, дзеркалом, бізбордами, необхідними інструментами, дидактичним та роздатковим матеріалом, навчально-методичною літературою. Проте, під час відеоогляду Сковорода Хабу, ЕГ зафіксовано інформаційні плакати та методичну літературу російською мовою. У навчальних приміщеннях та на території університету є безкоштовний доступ до мережі Інтернет, Wi-Fi. Для комфортного проживання здобувачів є п'ять гуртожитків, обладнаних кухнею, душовими, мають доступ до мережі інтернет. Проте застарілі проекти будівель гуртожитків унеможливають облаштування в них укриття. Здобувачі освіти мають вільний доступ до освітньої, спортивної, культурної інфраструктури ЗВО. Під час дії правового режиму воєнного стану навчання здобувачів за ОП здійснюється дистанційно. Викладання дисциплін відбувається на платформі MOODLE. Запроваджено використання режиму відеоконференцій на платформі ZOOM, Google Meet. Аналіз анкет здобувачів (<http://surl.li/pptwd>) показав, що 64% респондентів вважають платформу MOODLE зручною у користуванні, 82,4% виділяють зручність платформи Google

Meet для проведення онлайн занять, проте 44,7% зазначають, що кількість відвідування онлайн занять здобувачами зменшилась. Здобувачами було окреслено головні недоліки дистанційного навчання, зокрема: нестабільність Інтернету, велике навантаження (в т.ч. на зір), наявне перевантаження. Тож здобувачі відмітили необхідність перерахувати нормативи кількості часу лекцій у бік зменшення. Виявлення потреб та інтересів здобувачів здійснюється відділом менеджменту і моніторингу (<http://surl.li/aabif>). У ЗВО створені умови для задоволення освітніх потреб на безоплатній основі. До послуг здобувачів доступна наукова бібліотека (<http://surl.li/aghky>), яка має сучасну читальну залу, доступ, зокрема: до мережі Інтернет, Wi-Fi, електронного каталогу, наукових видань ЗВО, репозитарію, електронних наукових баз даних Scopus, Web of Science, безкоштовної перевірки академічних текстів на плагіат, що підтверджено під час фокус-груп зі здобувачами. Проте існує проблема поповнення бібліотечного фонду сучасною українською та зарубіжною науково-методичною літературою. Так, під час відео зустрічі, директор наукової бібліотеки Олена Коробкіна зазначила, що бібліотечний фонд за 2023 р. за ОП поповнювався лише електронними виданнями, які занесено у репозитарій ЗВО, проте друкованими виданнями не поповнювався, передплата на періодичні видання не здійснюється.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час відеозустрічей з адміністрацією ЗВО, НПП, здобувачами вищої освіти, ЕГ пересвідчилась, що ХНПУ імені Г.С. Сковороди забезпечує безоплатний та вільний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до всієї інфраструктури та інформаційних ресурсів, зокрема до: навчальних аудиторій, спортивних залів, майданчиків, кортів, оздоровчого табору, лижної бази, культурно-мистецького центру, наукової бібліотеки, Сковорода-хабу, електронних ресурсів, баз даних Scopus, Web of Science, можливістю безкоштовної перевірки робіт на плагіат; покриття WI-FI. У ХНПУ імені Г.С. Сковороди покриття WI-FI забезпечується в аудиторіях навчальних корпусів та на території університету.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

В ХНПУ імені Г.С. Сковороди функціонують відділ охорони праці (<http://surl.li/bletg>) та експлуатаційно-технічний відділ (<http://surl.li/pqviw>), які гарантують безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів. Під час огляду матеріально-технічної бази та результатами опитування фокус-груп, зокрема з адміністрацією, члени ЕГ переконалися, що в ЗВО відбувається постійне оновлення матеріально-технічної бази, зокрема: модернізовано гуртожитки; відкрито Сковорода-Хаб в якому функціонує укриття. З метою попередження порушення прав здобувачів та запобігання психічного насилля в університеті працює комісія: із запобігання і протидії дискримінації та сексуальним домаганням (<http://surl.li/prbnm>), з питань булінгу (цькування) (<http://surl.li/agkoj>). Проте, сторінка комісії із запобігання і протидії дискримінації та сексуальним домаганням (<http://surl.li/prbnm>) не активна. Також, в університеті працює психологічна служба (<http://surl.li/ainbq>) яка проводить діагностичну, профілактичну, консультативну роботу, підтримку здобувачів та НПП у воєнний час. В ЗВО організовано роботу комісії з етики та управління конфліктами, проте, інформація щодо роботи комісії на сайті не висвітлена (<http://surl.li/qdrsh>). Відділом менеджменту і моніторингу (<http://surl.li/aabif>) проводиться анкетування з метою виявлення потреб та інтересів здобувачів. Під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти, ЕГ з'ясовано, що ЗВО задовольняє майже всі потреби здобувачів, так вони можуть обирати теми курсових робіт, обирати місце практики, мають можливість брати участь у наукових конференціях, проєктах, тренінгах, конкурсах, академічній мобільності. ЕГ дійшла висновку, що освітнє середовище в ЗВО є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти (з 24.02.2022 року навчання відбувається у дистанційному форматі) та загалом задовольняє їхні потреби та інтереси.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ХНПУ імені Г.С. Сковороди забезпечує здобувачів вищої освіти освітньою, організаційною, соціальною консультативною, інформаційною підтримкою. Так, освітню підтримку здійснює кафедра спеціальної педагогіки (<http://surl.li/dokmu>), кафедра здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології (<http://surl.li/prejv>), центр ліцензування, акредитації і контролю якості освіти (<http://surl.li/aghil>). Організаційну підтримку здобувачів забезпечує деканат факультету природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти (<http://surl.li/qdshp>). Соціальну та консультативну підтримку здійснює психологічна служба (<http://surl.li/qdsmk>), загальноуніверситетський навчально-методичний інклюзивний центр (<http://surl.li/agknp>). Інформаційна підтримка здобувачів вищої освіти забезпечується сайтом ЗВО (<http://surl.li/ggvtg>). Також, під час зустрічі зі здобувачами, ЕГ впевнилася, що інформацію про конференції, майстер-класи, вебінари кафедри спеціальної педагогіки та кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології здобувачі можуть знайти на спільній сторінці у «Фейсбук» (<http://surl.li/qdszo>). Куратори груп здійснюють консультативно роз'яснювальну роботу через створення груп у месенджерах Viber, Telegram зокрема щодо вибору дисциплін, оцінювання тощо, що підтверджено здобувачами вищої освіти під час фокус груп. Комунікація здобувачів з викладачами відбувається переважно у дистанційному форматі на платформі MOODLE, у месенджерах Viber, Telegram. Під час фокус груп, здобувачі

зазначили, що викладачі створюють окремі групи для консультування щодо вивчення їх ОК. У ході спілкування з органами студентського самоврядування, в.о Голови студентського парламенту Данієл Махмудов зазначив, що здобувачам, які потребують соціальної підтримки, надається фінансова допомога. Також, Данієль Махмудов підтвердив, що у ХНПУ імені Г.С. Сковороди здійснюється фінансування органу студентського самоврядування в розмірі 0,5% від фінансування університету. Ці кошти витрачаються на забезпечення потреб студентського самоврядування. На базі університету створено спеціально обладнану кімнату для дітей здобувачів та викладачів «Дитячий універ», яка містить окремі зони для догляду за немовлятами та творчого розвитку малюків. Більшість здобувачів задоволені якістю освітніх послуг, що підтверджують результати анкетування (<http://surl.li/qdtjh>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ХНПУ імені Г.С. Сковороди створені умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, а саме: умови доступності до навчальних приміщень, наявність в навчальних корпусах відповідальних осіб за забезпечення супроводу. ЕГ, ретельно вивчивши документи університету щодо реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, з'ясувала, що «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з ООП» (<http://surl.li/qdvei>), затверджений наказом ХНПУ імені Г.С. Сковороди № 85-ОД від 05 червня 2018 р. (<http://surl.li/jnckh>) визначає дії відповідальних осіб щодо забезпечення ефективного та комфортного доступу та перебування їх в Університеті та створює умови для якісного обслуговування осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення працівниками Університету, «Положення про супровід студентів з особливими освітніми потребами у ХНПУ імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/bjmtx>) передбачає забезпечення особам з інвалідністю доступу до здобуття вищої освіти без дискримінації та разом із іншими. Крім того, забезпечення доступу до ОП осіб з ООП гарантується «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (у новій редакції)», що зазначено у Правилах прийому до ХНПУ імені Г.С.Сковороди у 2023 році (<http://surl.li/cfmju>), працює центр інклюзивної освіти (<http://surl.li/cnxxw>). У ЗВО використовуються сучасні освітні технології та надається доступ до дистанційних лекційних курсів (<http://surl.li/glwvg>). Уважно проаналізувавши матеріали відеозапису, ЕГ з'ясувала, що навчальні корпуси облаштовані пандусами, санітарно-гігієнічні кімнати поручнями, приміщення широкими шляхами та дверима, проте сходи не облаштовано для пересування осіб на кріслі колісному, що лише частково забезпечує доступ до приміщень особам із порушенням опорно-рухового апарату. Крім того, ЕГ встановлено, що в ЗВО не враховані потреби інших категорій осіб з особливими освітніми потребами (з порушенням зору, слуху).

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ХНПУ імені Г.С. Сковороди існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, що регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г.С. Сковороди (у новій редакції)» (<http://surl.li/qdwxj>), «Положенням про комісію з етики та управління конфліктами в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/qdwyu>), «Положенням про комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) та мобінгу» (<http://surl.li/qdxcj>), «Положенням про механізм реагування на випадки булінгу (цькування) та мобінгу в ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/agkoj>), Положення про запобігання і протидію дискримінації та сексуальним домаганням у ХНПУ імені Г.С. Сковороди (<http://surl.li/prbnm>), Антикорупційною програмою ХНПУ імені Г.С. Сковороди на 2023 р. (<http://surl.li/purux>), Етичним кодексом ХНПУ імені Г.С.Сковороди (<http://surl.li/jyokk>), «Положенням про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції в ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/qdxij>). В ЗВО створена комісія з етики та управління конфліктами (<http://surl.li/qdwyu>). Здобувачі мають можливість звернутись до первинної профспілкової організації студентів, аспірантів і докторантів (<http://surl.li/qdxok>), психологічної служби (<http://surl.li/qdsmk>). Під час відео зустрічей із здобувачами вищої освіти, члени ЕГ пересвідчилась, що учасники освітнього процесу ознайомлені з порядком дій під час виникнення конфліктних ситуацій, про що свідчать відсутність з їх сторони звернень до адміністрації. На сайті університету через активну форму «Зворотний зв'язок» (<http://surl.li/bleqc>) впроваджено механізм повідомлення про факти корупції, порушення академічної доброчесності та інших конфліктних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

В ЗВО функціонують кабінет психологічної допомоги, що забезпечує кваліфіковану психологічну допомогу учасникам освітнього процесу з урахуванням їх гендерних та психологічних особливостей, Центр інклюзивної освіти, Сковорода Хаб.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недостатні умови щодо реалізації права на освіту всіх категорій осіб із особливими освітніми потребами. Недостатнє поповнення бібліотеки науково-методичною літературою за ОП «Логопедія», відсутність передплати на періодичні видання зі спеціальної освіти Адміністрації ЗВО забезпечити протягом 2024-2025 років доступність до освітнього процесу всіх категорій осіб з ООП, зокрема з порушенням зору, слуху. Директору наукової бібліотеки, у першому півріччі 2024 р. здійснити передплату на періодичні видання, поповнити протягом 2023-2024 навчального року бібліотечний фонд сучасною українською та зарубіжною науково-методичною літературою за ОП «Логопедія», що значною мірою підсилить дану освітню програму.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище та матеріальні ресурси загалом вирішують цілі та програмні результати навчання, забезпечують комфортне і безпечне перебування здобувачів вищої освіти (у ЗВО облаштовано укриття, належним чином облаштовані навчальні аудиторії з безкоштовним доступом до мережі Інтернет існує зрозуміла для здобувачів процедура вирішення конфліктів, розроблено відповідні нормативні документи. Все це значною мірою узгоджується з підкритеріями 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.6. Однак, виявлені недоліки в контексті підкритерію 7.5 стали вирішальними при оцінюванні. Врахувавши наведені сильні та слабкі сторони, експертна група дійшла висновку, що ОП за Критерієм 7 відповідає рівню В із недоліками, які можна усунути за короткий час.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

У ХНПУ імені Г.С. Сковороди наявна чітка та послідовна процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, що регламентується «Положенням про освітню програму ХНПУ імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/bjmct>), «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/qekhi>), «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди» (<http://surl.li/qekhv>). Перегляд ОП відбувається за результатами моніторингу. Обговорення програми розміщуються у відкритому доступі веб-сайті Центру забезпечення якості освіти <http://surl.li/cfmmd>. Процедура перегляду ОП проходила з громадським обговоренням (<http://surl.li/aipw>). ОП переглянуто у 2022-2023н.р. за рекомендаціями ЕГ за результатами акредитаційної експертизи ОП «Логопедія» другого (магістерського) рівня та було внесено зміни, зокрема лабораторні заняття до НП ОП (ОК Основи природознавства зі спецметодикою викладання), здійснено перерозподіл навчального часу на користь дисциплін циклу професійної підготовки, виділено як окремий ОК Курсову роботу з логопедії (протокол 12 від 24 січня 2023 р. <http://surl.li/oimzi>), внесено зміни до складу проєктної групи ОП (протокол 15 від 30.11.2023р. <http://surl.li/oimzi>). Всі зміни до ОП затверджуються у встановленому університетом порядку. Нова редакція ОП затверджена рішенням ВР Університету від «18» квітня 2023р. №4. До перегляду ОП долучаються провідні НПП, роботодавці, здобувачі вищої освіти, що з'ясовано під час зустрічей з Гарантом, здобувачами, роботодавцями. Пропозиції стейкхолдерів збираються шляхом опитування, залучення їх до складу проєктної групи, обговорення. Проте узагальнена інформація за результатами опитування стейкхолдерів (роботодавців) відсутня.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі залучаються до процесу перегляду ОП шляхом опитування, участі у засіданнях проєктних груп. Для цього ЦЗЯО проводиться опитування здобувачів (<http://surl.li/aghih>), (<http://surl.li/aabif>). Більшість здобувачів високо оцінили якість організації освітнього процесу за даною ОП. Так, 51% задоволені освітніми послугами за обраною ОП, 61,2% відзначають спрямованість змісту дисциплін на формування компетентностей, які необхідні для майбутньої професії. Результати анкетування обговорюються на засіданнях проєктних груп (<http://surl.li/qelgt>). За результатами оцінювання освітнього процесу здобувачами ОП було внесено пропозицію додати «більше практичних занять» (<http://surl.li/qenfa>). У ході фокус груп зі здобувачами ЕГ пересвідчилась, що ЗВО в цілому

дослухається до їх думки та враховує побажання і рекомендації. Так, розпочато практику проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми з ООП в межах Сковороди-Хабу, до яких залучаються здобувачі (<http://surl.li/qengr>); (<http://surl.li/qenhc>). Відповідно до «Положення про Спільку студентів і молоді ХНПУ імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/aiobb>), Угоди між ХНПУ та спілкою студентів та молоді (<http://surl.li/qemag>) представники студентського самоврядування беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій. Під час спілкування з представниками студентського самоврядування членами ЕГ було з'ясовано, що до органів студентського самоврядування з пропозиціями чи проблемами здобувачі ОП «Логопедія» не зверталися. Представники студентського самоврядування запрошуються до складу проєктної групи з перегляду ОП, проте в.о. Голови студентського парламенту Д. Махмудов не зміг зазначити періодичність, з якою вони залучаються до перегляду ОП. На зустрічі представники здобувачів даної ОП підтвердили, що є членами проєктної групи, зокрема: В. Ляшко (2 курс), А. Маракіна (3 курс), К. Бойко (4 курс), які входять до студентського самоврядування, брали активну участь в обговоренні ОП 2023 р. та вносили пропозиції, які було враховано (<http://surl.li/qemfw>). Також під час зустрічі зі здобувачами К. Бойко, Т. Момот підтвердили, що брали безпосередню участь у засіданнях проєктної групи, вносили пропозиції до ОК і їх було враховано. Проте, проаналізувавши протоколи засідання проєктних груп (Пр. №13 від 15.06.2023р, пр. № 15 від 26.09.2023, пр. № 17 від 15.01.2024р <http://surl.li/oimzi>) ЕГ встановлено, що ці здобувачі дійсно брали участь у засіданнях проєктних груп, але ніяких пропозицій не надавали, тож інформація здобувачів щодо надання пропозицій до ОП не підтверджена. Також здобувачами було зазначено, що у засіданнях проєктних груп беруть участь чотири представники здобувачів (по одному з кожного року навчання), проте згідно протоколів засідання (<http://surl.li/oimzi>) чисельність присутніх здобувачів складала від 1 до 3 за виключенням засідання проєктної групи (пр. № 17 від 15.01.2024 р.), в якому взяли участь 13 здобувачів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ХНПУ імені Г.С.Сковороди співпрацює з роботодавцями, що відображено у «Положенні про стейкхолдерів освітніх програм ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/qenxn>), «Положенні про освітні програми ХНПУ імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/bjmct>). У ЗВО функціонує відділ кар'єрного зростання (<http://surl.li/qenxn>). Також роботодавці співпрацюють із ЗВО шляхом надання баз практики (згідно укладених угод <http://surl.li/qesjp>); професійної взаємодії через проведення гостьових лекцій (І. Коваль, Е. Данілавичюте <http://surl.li/qercp>), проведення занять (І. Глущенко, А. Орлов, В. Лященко <http://surl.li/qereh>), обговорення та рецензування ОП (<http://surl.li/qerfc>), що підтверджено під час фокус групи зі стейкхолдерами. В університеті укладено договори про співпрацю з роботодавцями та стейкхолдерами (<http://surl.li/qeofx>). Під час фокус групи з роботодавцями члени ЕГ впевнилась, що стейкхолдери залучені до процесу періодичного перегляду ОП через безпосередню участь у засіданнях проєктної групи, шляхом збору пропозицій під час зустрічей, онлайн-анкетування щодо оцінювання співпраці. Це підтверджено І.Глущенко, А.Орловим, І.Коваль. Так, в ЗВО проводиться онлайн-анкетування з роботодавцями (Анкета № 4 «Оцінювання співпраці з роботодавцями» (<http://surl.li/aghjh>)). Проте анкетування щодо питань удосконалення ОП, з роботодавцями не використовується. Під час фокус групи стейкхолдери (роботодавці) не змогли точно зазначити з якою періодичністю організовуються зустрічі для обговорення ОП, що на думку ЕГ, свідчить, про відсутність застосування практики планування роботи зі стейкхолдерами. Плану роботи зі стейкхолдерами на 2024 рік на сайті не оприлюднено.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В ХНПУ імені Г.С. Сковороди існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми, що регулюється «Положенням про сприяння працевлаштуванню студентів ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/qerpd>), «Положенням про Асоціацію випускників ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/qerpa>). Крім того, в ЗВО працює відділ кар'єрного зростання (<http://surl.li/qermb>) та впроваджено систему моніторингу розвитку кар'єри, проводиться анкетування випускників (<http://surl.li/qetab>) згідно якого 79,9% випускників рекомендували б Університет для вступу. Випускники ОП «Логопедія» успішно працюють за спеціальністю, зокрема, І. Коваль, керівник Центру розвитку та вдосконалення мовлення (<http://surl.li/qepul>), Н. Гомон (вчитель-логопед КЗ «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 366 комбінованого типу» ХМР (<http://surl.li/qesug>), Д. Веремей (вчитель дефектолог) і Т. Філіпова (вчитель-логопед) Медичного центру комплексної реабілітації дітей «Нове дихання» (<http://surl.li/qesvy>).

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В ЗВО внутрішня система забезпечення якості вищої освіти регламентована «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/qetab>), Програмою проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю (<http://surl.li/bjner>), Порядком проведення моніторингових досліджень у ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<http://surl.li/zcnv>), а її ефективність досягається залученням усіх структурних підрозділів університету до процесу забезпечення якості освіти. Вивчивши матеріали

самоаналізу, сайту, аналізуючи зустрічі з керівництвом, НПП, здобувачами, стейкхолдерами, ЕГ впевнилася, що у ЗВО реалізуються процедури внутрішнього забезпечення якості ОП, зокрема у 2020-2023рр. було проведено: самоаналіз реалізації ОП; проаналізовано якісну успішність здобувачів за результатами екзаменаційних сесій, проходження практик; анкетування здобувачів «Ідеальний викладач очима студентів» (<http://surl.li/zcnv>; <http://surl.li/bkueo>; <http://surl.li/oindl>; <http://surl.li/oiner>); анкетування «Організація дистанційного навчання в ХНПУ імені Г.С.Сковороди» (<http://surl.li/jrkhw>), суттєвих недоліків не виявлено. Здійснюється щорічний перегляд й оновлення РП, силабусів дисциплін, програм практик; внутрішнє і закордонне стажування НПП (<http://surl.li/doeoh>); організація роботи університетських кафедр; оновлення груп забезпечення ОП, організація діяльності Сковорода-Хабу. Результати оцінювання освітнього процесу здобувачами ОП показали, що вони достатньо високо оцінили якість організації освітнього процесу, проте серед недоліків 51,2% респондентів виокремили недостатню доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки й електронного репозитарію університету. ЗВО відреагував на недолік, зокрема до електронного репозитарію бібліотеки кафедрою було надано понад 70 авторських наукових розвідок НПП. Під час аналізу ОП 2020-2022рр. виявлено недолік: курсова робота з логопедії була міждисциплінарною, її підготовка була в межах ОК «Мовленнєві порушення, їх профілактика та корекція». ЗВО усунуто недолік, так, в ОП 2023 р. її виділено як окремий ОК, конкретизовано мету ОП, уточнено назви практик і збільшено тривалість Виробничої (логопедичної) практики в СЗ СО (9 кредитів). У зв'язку з воєнним станом було переглянуто та адаптовано завдання практик. Також, представники ЗВО, під час фінальної зустрічі запевнили, що всі рекомендації членів ЕГ будуть взяті до уваги.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Дана ОП акредитується вперше, проте під час її перегляду закладом вищої освіти було враховано рекомендації, що надавалися під час попередніх акредитацій ОП різних рівнів та ОП «Логопедія» другого (магістерського) рівня зокрема. Так, ЗВО врахував пропозиції, надані під час попередньої експертизи ОП, зокрема: активізовано участь викладачів випускової кафедри в міжнародних наукових проєктах (<http://surl.li/oinrp>, <http://surl.li/oinsc>, <http://surl.li/oinso>). Також, під час удосконалення ОП «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня було конкретизовано особливості ОП, її унікальність у порівнянні з вітчизняними й іноземними аналогами (<http://surl.li/cfmmd>). В ЗВО оновлено переліки рекомендованої літератури для забезпечення ОК (<http://surl.li/oinnx>), започатковано практику популяризації існуючих програм обміну і стажування, проводяться зустрічі з координатором з питань академічної мобільності студентів та освітянської спільноти канд. філол. наук, доц. О. Гуліч (<http://surl.li/oinnx>), налагоджено внутрішню академічну мобільність здобувачів ОП в межах вивчення ОК Спеціальна психологія з Полтавським національним педагогічним університетом імені В. Г. Короленка (<http://surl.li/oinqc>), оновлено «Типове Положення про кафедру» (<http://surl.li/oinqo>), створено Раду гарантів, включено представників Департаменту освіти до складу проєктної групи з перегляду та оновлення ОП (О. Осьмачко <http://surl.li/oimzi>), ЦЗЯО надається інформаційно-консультативна підтримка гарантам ОП, членам проєктних груп, академічній спільноті, зокрема проводяться наради з гарантами ОП, семінари «Підготовка до акредитаційної експертизи», «Критерії забезпечення якості освіти», (<http://surl.li/evfvt>).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Процедура внутрішнього забезпечення якості ОП регламентована Статутом ХНПУ імені Г.С. Сковороди (нова редакція) (<http://surl.li/vhsi>), «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності ХНПУ імені Г.С. Сковороди» (<http://surl.li/qexnc>), Програмою проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю (<http://surl.li/bjner>), Методикою процесу проведення внутрішніх аудитів (<http://surl.li/bjner>), наявністю «Політики у сфері якості» (<http://surl.li/bjkpn>), Етичного кодексу ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<http://surl.li/jjyok>). В ЗВО за забезпечення якості ОП відповідають різні структурні підрозділи, зокрема гарант ОП, проєктна група, кафедра, НПП, деканат, ВР факультету, навчальний відділ (<http://surl.li/cgcfh>), відділ практик (<http://surl.li/gtysq>), що окреслено у вище зазначених нормативних документах. Загальне керівництво, контроль внутрішнього забезпечення якості освіти здійснюють проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності, проректор з навчально-наукової роботи та підпорядковані їм відділи, що також відображено у нормативних документах ЗВО. Учасники академічній спільноті залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП шляхом обговорення якості освіти і процедури її забезпечення, участі в оновленні ОП, РП, силабусів ОК, забезпечення високого рівня викладання, атестації НПП, дотримання норм академічної доброчесності. Під час проведення фокус груп із адміністрацією ЗВО, здобувачами вищої освіти, представниками структурних підрозділів, НПП, члени ЕГ пересвідчилися, що в ХНПУ імені Г.С. Сковороди сформована культура якості, що сприяє розвитку ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В ЗВО створено Раду гарантів, де ЦЗЯО надає інформаційно-консультативну підтримку гарантам ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Відсутнє анкетування для стейкхолдерів (роботодавців) щодо питань удосконалення ОП. Відсутня практика планування роботи зі стейкхолдерами (роботодавцями) з подальшим оприлюдненням сайті кафедри. ЦЗЯО, відділу менеджменту і моніторингу розробити протягом місяця анкетування для роботодавців щодо вдосконалення ОП, з метою швидкого отримання пропозицій та рекомендацій. Гаранту ОП забезпечити складання плану роботи зі стейкхолдерами (роботодавцями) на 2024 рік та розмістити його у вільному доступі на сайті кафедри у строк протягом місяця з метою узгодженості взаємодії зі стейкхолдерами (роботодавцями) та для покращення якості ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ХНПУ імені Г.С. Сковороди послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, що загалом відповідає підкритеріям 8.1, 8.2, частково підкритерію 8.3. ЗВО враховано та взято до уваги рекомендації, надані під час попередньої акредитації, що здебільшого узгоджується з підкритеріями 8.6 та 8.5. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників, що в цілому відповідає підкритерію 8.4. У ЗВО сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою і певною мірою узгоджується з підкритерієм 8.7. Враховуючи сильні та слабкі сторони, ЕГ дійшла висновку щодо достатньої відповідності ОП Критерію 8, оскільки визначені слабкі сторони не є суттєвими, критично не впливають на відповідність ОП Критерію 8 та можуть бути виправлені у короткі строки згідно із рекомендаціями ЕГ.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Нормативно-правові документи ХНПУ імені Г.С. Сковороди що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу розміщені у вільному доступі на сайті ЗВО (<http://surl.li/ainui>), а саме Статут Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (нова редакція) (<http://surl.li/vhsi>), Колективний договір між адміністрацією та трудовим колективом Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди на 2021-2025 роки (<http://surl.li/blftq>), Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (<http://surl.li/qdwjxj>), Правила внутрішнього розпорядку (<http://surl.li/qezxg>), Типового положення про кафедру ХНПУ імені Г. С. Сковороди (<http://surl.li/qezxw>) та інші. Під час відео зустрічей з різними групами стейкхолдерів ЕГ встановила, що всі учасники освітнього процесу ознайомлені з нормативно-правовими документами та дотримуються їх у процесі здійснення освітньої діяльності. ЕГ дійшла висновку, що правила та процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу є чіткими та зрозумілими. Під час проведення акредитаційної експертизи ОП «Логопедія» ознак та фактів порушення цих правил експертною групою не виявлено.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Обговорення проектів освітніх програм 2023р. у ЗВО завершено (<http://surl.li/aipw>). ОП ухвалено Вченою Радою університету 18 квітня 2023 року, протокол №4. З метою отримання зауважень та пропозицій зацікавлених сторін (стейкхолдерів) на сайті університету розміщено активне посилання «Зворотний зв'язок» (<http://surl.li/qfaex>). ОП «Логопедія» переглядалася у 2023 році. ЕГ встановлено, що стейкхолдери брали участь в обговоренні проекту ОП і надавали рекомендації, проте ознайомитись з інформацією щодо їхніх пропозицій та зауважень після закінчення обговорення членам ЕГ не вдалося у зв'язку з її відсутністю на сайті ЗВО і факультету.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ХНПУ імені Г.С. Сковороди, загалом своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (<http://surl.li/cfmmd>, <http://surl.li/qfahf>, <http://surl.li/donkx>). ЕГ встановила, що здобувачі добре орієнтуються у змісті нормативних документів, які є у відкритому доступі на сайті ЗВО. Ретельно вивчивши матеріали сайту, ЕГ з'ясувала, що ЗВО розміщує переважно актуальну інформацію на офіційних сторінках Університету та кафедри, а також у соціальних мережах (<http://surl.li/qeuzu>), проте деякі вкладення сайту не наповнені інформацією (<http://surl.li/qevjb>).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Відсутні

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На сайті ЗВО відсутня у вільному доступі інформація щодо рекомендацій та зауважень стейкхолдерів після завершення обговорення ОП. Своєчасно висвітлювати пропозиції, що були запропоновані стейкхолдерами, на сайті університету чи факультету.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

У ХНПУ визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Проте виявлені недоліки, зокрема: відсутність на веб сайті результатів опитування стейкхолдерів, плану роботи зі стейкхолдерами (роботодавцями), надають підстави визначити рівень В за Критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

ЕГ відмічає значну схожість між ОП "Логопедія" та ОП "Олігофренопедагогіка" в напрямку придатності до працевлаштування, подібних методів навчання та методів і форм контролю знань, спільного НПП, багатьох ОК тощо.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Федоренко Світлана Володимирівна

Члени експертної групи

Дмитрієва Ірина Володимирівна

Бондаренко Юлія Анатоліївна

Околович Олена Сергіївна